

Γρηγόριος Ξενόπουλος, Μυστικοί αρραβώνες, Εκδόσεις Ψυχογιός

Ο μέγας Τολστόι στην αψεγάδιαστη Άννα Καρένινα είχε γράψει πως οι ευτυχισμένες οικογένειες λίγο πολύ μοιάζουν μεταξύ τους, ωστόσο κάθε δυστυχισμένη οικογένεια έχει τη δική της προσωπική δυστυχία. Αυτή λοιπόν η φράση του εφαρμόζεται και στο έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου, αυτού του σπουδαίου **συγγραφέα** που δεν αφήνει κανέναν ασυγκίνητο με τις αφηγήσεις του. Στα έργα του, όπως κατεξοχήν εδώ στους *Μυστικούς αρραβώνες*, ο Ξενόπουλος ξεδιπλώνει το κουβάρι των ζώων των ανθρώπων με τους **έρωτες, τα μίσση, τις ανθρώπινες σχέσεις** που κλονίζονται από τη διάσταση μεταξύ των τάξεων. Έχει την ικανότητα να μας χαρίζει τον πλούτο των βίων απλών και ευγενών – στον τίτλο και όχι πάντα στην συμπεριφορά – ανθρώπων της εποχής του, μια ευκαιρία για μας να ανατρέχουμε στις περιγραφές του για να αντλούμε ηθογραφικά στοιχεία για το παρελθόν.

Ιχνηλάτης των ανθρώπινων στιγμών και ψυχογράφος της κοινωνίας καταγράφει πρόσωπα και πράγματα

Οι *Μυστικοί αρραβώνες* έχουν ανέβει ουκ ολίγες φορές στο θέατρο με μεγάλη επιτυχία καθώς πρόκειται για μια ιστορία βγαλμένη από την ίδια τη ζωή. Οι χαρακτήρες και τα πρόσωπα είναι εμπνευσμένα όλα από αληθινή ιστορία αγάπης, από μια ιστορία τα γεγονότα της οποίας οδήγησαν τον **Ξενόπουλο να γράψει το βιβλίο αυτό το 1915**. Ο ίδιος αντί προλόγου αναφέρει χαρακτηριστικά: *“Η ερωτική αλληλογραφία που έχει μέσα, και που είναι ίσως το καλύτερο μέρος, είναι η αυθεντική: αντέγραφα σχεδόν κατά λέξη τα γράμματα της Θάλειας και ανάπλαθα, όσο θυμόμουν, τα δικά μου. Τ’ άλλα, πρόσωπα και πράγματα είναι μάλλον φανταστικά. Για πολύν καιρό με τη Θάλεια ήμαστε χωρισμένοι. Κατόπι φιλιωθήκαμε, και σήμερα είμαστε οι καλύτεροι φίλοι. Τη θαυμάζω σαν ποιήτρια και σαν διανοητική γυναίκα, κι ακόμα την ευγνωμονώ που μ’ αγάπησε στην αυγή της ζωής της, κι ας μου ‘δωσε, μ’ αυτή την αγάπη, τέτοιο κλονισμό”*.

Μην ξεχνάμε πως η ιστορία ως επιστήμη τρέχει παράλληλα με την λογοτεχνία και την επηρεάζει όπως επηρεάζει και τους συγγραφείς καθώς καλούνται να περιγράψουν το κοινωνικό πρόσημο που αφήνουν τα ιστορικά γεγονότα. Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, αυτός ο σπουδαίος συγγραφέας που δεν αφήνει κανέναν ασυγκίνητο με τις αφηγήσεις του, στα διηγήματά του, τα μυθιστορήματά του και στα περίφημα θεατρικά του έργα μας χαρίζει τον πλούτο των βίων απλών και ευγενών ανθρώπων της εποχής του, μια ευκαιρία για μας να ανατρέχουμε στις περιγραφές του για να αντλούμε **ηθογραφικά στοιχεία για το παρελθόν**. Ο αναγνώστης νιώθει να ταξιδεύει σε ένα διαφορετικό περιβάλλον, σε μια άλλη ατμόσφαιρα που θυμίζει πίνακα ζωγραφικής. Εξάλλου, τα όσα ο Ξενόπουλος αφηγείται είναι **ψυχογραφήματα μιας ολόκληρης εποχής που έχει περάσει σαφώς ανεπιστρεπτί**.

Ως προς το ιστορικό πλαίσιο, να θυμίσουμε πως τα **Επτάνησα** προσαρτήθηκαν πρώτα στην ελληνική επικράτεια ήδη από το 1864 μετά την απελευθέρωσή τους και τα όσα εκτυλίσσονται εκεί εδώ και αιώνες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς **η επιρροή από την βρετανική και την ιταλική κυριαρχία** τόσων χρόνων προσδίδει έναν άλλο αέρα και μια άλλη, διαφορετική αύρα σε αυτό το κομμάτι της ελληνικής περιφέρειας. Τα Ιόνια νησιά και οι κάτοικοί τους είχαν την τύχη να αποτελούν ξεχωριστό κομμάτι του ελληνισμού, καθώς εισήλθαν εκεί δυτικά στοιχεία στον τρόπο ζωής, οργάνωσης των νησιών αλλά και στον καθημερινό βίο των ανθρώπων που ζούσαν με ευμάρεια και με σχετική οικονομική άνεση. Στα Ιόνια νησιά έπνεε **ούριος άνεμος και για τις τέχνες, τη μουσική, το θέατρο, την όπερα, την λογοτεχνία** και η διασκέδαση υπήρξε κύριο συστατικό της κοινωνίας εκείνης.

Ο **Ξενόπουλος**, ζώντας και παρατηρώντας από κοντά τους συμπολίτες του, καθώς μεγάλωσε στην **Ζάκυνθο**, μπορεί και μας μεταφέρει το κλίμα της εποχής, όλα τα κοινωνικά δρώμενα, τους γάμους, τα ειδύλλια, τις αγάπες, τα μίσση, τις ανισότητες μεταξύ ευγενών και απλών ανθρώπων, τα σκιρτήματα της νεότητας που δεν βλέπουν εμπόδια, όλα είναι ενταγμένα στις αφηγήσεις του Ξενόπουλου με έναν μοναδικό τρόπο. Υπάρχει αυτή η **έντονη θεατρικότητα στα κείμενά του**, πόσο μάλλον εδώ διακρίνουμε

αυτήν την σκηνοθετική ματιά στους διαλόγους μεταξύ του Ανάστη και της Θάλειας, μεταξύ άλλων, και του περιβάλλοντος των δύο νέων. Ξεπηδούν και αναδεικνύονται, λοιπόν, εντάσεις και συγκρούσεις, ζωές και ψυχές υποταγμένες, άνθρωποι με επιθυμίες, πάθη και πόθους, έρωτες άλλοτε εκπληρωμένους μα τις περισσότερες φορές ανεκπλήρωτους σαν αυτούς που διαβάζουμε στον Ρίλκε ή στον Φλωμπέρ.

Ο Σωτήρης Χατζάκης στο εξαιρετικά διαφωτιστικό επίμετρο σχολιάζει χαρακτηριστικά ως προς τον ρόλο και τις αποφάσεις των ηρώων: *“Σπρώχνουν μακριά την ευτυχία, επιθυμώντας την, ακολουθούν τους αδυσώπητους νόμους της κυρίαρχης ηθικής εις βάρος του ερωτικού τους ανταρτοπόλεμου. Αποδέχονται νεκρικούς κανόνες και επιλέγουν τον βηματισμό ενός επιτάφιου θρήνου. Ξεχνώντας τα διονυσιακά παιχνιδίσματα, τις ηχοπηγές, τα κελαρύσματα των υγρών του σώματος. Πολεοδομούν τη φύση τους, επιλέγοντας να γίνουν βαλσαμωμένα διακοσμητικά μιας οικοσκευής. Και το κυριότερο: προδίδουν την τέχνη, την τέχνη της ζωγραφικής, της ποίησης, την τέχνη της ζωής”*. Δεν είναι τυχαία ένας από τους επιφανέστερους συγγραφείς όλων των εποχών και αν έγραφε σε άλλη γλώσσα, πλην της ελληνικής, θα ήταν σίγουρα στο πάνθεον και της δυτικής λογοτεχνίας να διαβάζεται από τον καθένα. Οι αφηγήσεις του είναι προϊόν εξαιρετικής δουλειάς και **μιας πέννας που μας δίνεται απλόχερα και είναι διαχρονική** όσα χρόνια και αν περάσουν. Διότι οι εποχές μπορεί να αλλάζουν, οι άνθρωποι όμως όχι.

“Είμαι πολύ ανόητη, δε βρίσκεις; Και σε κούρασα τόσο παράλογα με φλυαρίες. Συγγνώμη! Αλλά δεν μπορώ να προσποιούμαι, δεν μπορώ να κρατώ τίποτα μέσα μου...”

“Ελπίζω ότι τα γράμματα αυτά θα σας φωτίσουν αρκετά και θα σας εμποδίσουν να θυσιάσετε την κόρη σας, δίνοντας την σ’ έναν άνθρωπο που την παίρνει μόνο και μόνο γιατί, πριν γνωρίσει κι αγαπήσει την άλλη, σας έδωσε τον λόγο του”